

2018, nummer 3

Open Venster

Contactblad Klooster St. Franciscus Alverna

Herfst

*Nu het kouder wordt
en het licht verzwakt,
bidden wij
dat wij warmte geven en warmte ontvangen
en dat ons nooit mag ontbreken
het licht van vriendschap en liefde
waarin we elkaar herkennen.*

*Nu de avonden langer worden,
bidden wij
dat wij de tijd gebruiken
om tot onszelf te komen,
anderen te ontmoeten
en te naderen tot God.*

*Nu het jaar naar de winter keert,
bidden wij om dankbaarheid
voor alle vruchten van onze herfst
en dat wij afscheid leren nemen.*

*God,
tussen licht en donker
verloopt ons leven.
Neem ons op in uw stilte
en verblijd ons
met uw vriendelijk licht.*

Frans Cromphout

Foto gemaakt door zr. José

Jubilaressenfeest 2018

Natúúrlijk had er in het vorige nummer van Open Venster een verslag van de jubilaressendag van 15 mei moeten staan. Hoewel dat helemaal zo gepland was en ook al geschreven was, is het er toch niet in terecht gekomen. We proberen het in dit nummer goed te maken door alle mooie herinneringen weer naar boven te halen. Inclusief het bijzondere dankwoord dat zr. Trees die dag heeft uitgesproken.

60 of 65 jaar in het klooster, je zult het maar mogen vieren! Dankbaarheid was er bij de jubilaressen en bij ieder die getuige mocht zijn van dit bijzondere jubileum van zr. Theodosia, zr. Trees, zr. Marie-Bernard, zr. Marie-Antoine, zr. Marie-Petri en zr. Lidwina (die 60 jaar geleden geprofest werd bij haar Congregatie van de Goddelijke Verlosser in Duitsland). In de viering die pastor Marlies leidde klonk als eerste lezing de woorden van de apostel

Paulus (1Kor1,26-31) die over roeping zegt: “wat voor de wereld dwaas is, heeft God uitgekozen om de wijzen te beschamen...” Het was een schitterende viering met toepasselijke liederen. Zo samen in de kapel te zijn versterkte de verbondenheid, want ieder van ons weet hoeveel er gebeurd is in die 60 of 65 jaar. Hoeveel plezier en tevredenheid, maar soms waren er ook woestijnperiodes. Maar trouw draagt vrucht! Bij de koffie daarna waren personeel en vele vrijwilligers gekomen om de jubilaressen te feliciteren. Er werd gezongen, gespeecht, getoast, gegeten en heel veel gezellig gepraat met elkaar. De middagpauze was echt even nodig om bij te komen. In de namiddag volgde een feestelijk diner. Voor het eerst geen lopend buffet. We werden bediend, wat een gemak! Ook hebben de contactpersonen en Marlies en Mirjam nog drie liederen gezongen. Wat een dag!

Zr. Trees schrijft er het volgende over:

“Er werd mij gevraagd een stukje te schrijven in ons congregatieblad over hoe ik deze dag, deze feestelijke dag heb meegemaakt. Ik meende dat ik het niet kon. Maar ik heb, dacht ik, toch een aardig onderwerp gevonden waar ik deze dag mee vergelijken kan, en dat is wat jullie allen hebben kunnen bewonderen: de PIOENROOS. Heeft u gezien hoeveel moois er in de roos tevoorschijn is gekomen?? De vele stampers en meeldraden gaven het hart van de bloem een gouden uitstraling. Ik vergelijk het met alle mensen die

ons jubilaressen deze dag tot een stralende dag hebben gemaakt, met hun grote inzet, hun zelfvergetenheid en grote liefde. De tentakels van de roos, die prachtige glans die erin tevoorschijn kwam, straalde uit naar allen. Dit alles door God geschapen en door God gewild. Laten we daarom altijd roemen op de Heer. Veel, heel veel dank!!”

Zr. Trees Haring en Mirjam

Jaarlijkse uitje: een dag erop uit met de boot

Zou ik het kunnen? Ik zeg ‘ja’ tegen het leven en zie er naar uit! Dinsdagmorgen... een kolossale bus staat bijna bij de deur, twee bussen zelfs en rollators en rolstoelen worden ingeladen. En daar gaan we, verwachten we, richting Haarlem, Heemstede en Hillegom. Maar de chauffeurs nemen een andere weg. Het gaat richting Haarlem Noord langs het huis met de beelden, Haarlemmerhout, langs de voorgevel van de vroegere Mariastichting.

En opeens zie ik de afslag Hoofddorp, Zoeterwoude, Braassemmermeer, Roelofarendsveen, Rijpwetering, wat een stuk om. Maar mooi dat het overall is! Onderweg zien we prachtige huizen met veel water met hoog riet, vele bootjes, verschillende molens, zwart gevlekte koeien, schapen en paarden met hun jonge paardjes. Op één plek was er een hele groep reigers. En op één plaats werden we erop gewezen dat er links een heel grote jeneverbes boom stond zomaar aan de kant van de weg. We gingen verder op weg naar de Kagerplassen. Voor mij nogal bekend doordat ik in Warmond kleuterleidster was. De vader van twee jochies had een rondvaartboot en eens in het jaar mochten we mee uit varen. Wat een vreugde! En nu

nog! Wat is het mooi allemaal! Wat de chauffeur vertelde kon ik jammer genoeg niet verstaan. In Leiderdorp aangekomen stond daar een prachtige boot van Van Halst boottours. Op de boot zag je alles wat er op het water gaande was: veel zeilboten en jachtjes en van alles en nog wat. En daarna was het etenstijd: een kop soep, een bord met aardappelen, wat groenten en een

stukje vlees. Daarna een toetje en een glas fris. Een lekkere kop koffie en een rumboon. We konden er weer tegenaan. In Leiderdorp stonden onze bussen alweer te wachten.

Inladen maar weer, ieder zijn eigen rollator. We gingen langs een andere weg terug via Amsterdam en Haarlem. Weer thuisgekomen werden we verwend met een glas lekker fris en een ijsje. Wat kunnen we toch dankbaar zijn met zo'n heerlijke dag en alle mensen die ons hielpen.

Zr. Nicoletta Stokman

Bezoek aan Salzkotten: een bijzondere ervaring

Een ware verrassing dat wij mee mochten naar Salzkotten. Met een busje vertrokken wij die derde juli en terwijl de zusters en het personeel ons uitzwaaiden, werd er met stevige stem het reisgebed gebeden. Met prachtig weer en een goede chauffeur Marco volgden wij de auto van zr. Auxiline met Caroline Jaspers. Net over de grens, in Hunxe, hebben wij in een wegrestaurant heerlijk van een lunch genoten. Vol goede moed reden we verder en kwamen om 16 uur in Salzkotten aan. Zr. Angela en een paar zusters stonden ons op te wachten en bij de ingang stond een lange rij zusters klaar om ons te begroeten. Caroline voelde zich net Koningin Maxima!

In de eetzaal werd ons koffie en vruchtentaart aangeboden. Toen werden we naar onze kamers gebracht: licht, mooi en een goed bed. Geweldig, met deze gastvrijheid en gezelligheid voelden wij ons gelijk thuis. Na de vespers en het avondmaal werden we verwacht in het Franciscushuis, een mooie grote zaal waar alle zusters aanwezig waren. Onder het genot van een hapje en een drankje luisterden wij naar een welkomstwoord van zr. Angela en later zr. Auxiline. Toen was het onze beurt om ons voor te stellen en als cadeau brachten wij stroopwafels mee. Een Hollandse lekkernij. Zr. Carola kwam bij ons zitten en vertelde over haar bezoek aan het Herz-Jésu-Klöster in München waar de zusters van de Goddelijke Verlosser nog steeds actief zijn. Daar heeft ze met 'onze' zr. Lucella-Maria gesproken over het herbergen voor een

paar nachten en het bezoek in dit klooster van Moeder Clara Pfänder. Het bewijs is nog in het archief te vinden, wonderlijk!!

Woensdagmorgen kregen we een rondleiding in de kapel/kerk en het St. Clara huis. Prachtige uitleg van zr. Carola en zr. Angela, vooral over de glas-in-lood ramen bij het hoofd altaar. Het Clarahuis is gerenoveerd en elke afdeling heeft een mooie zachte kleur (roze, groen, blauw). Mooie kamers voor de bewoners en een gezellige sfeer die je kon proeven. We bezochten nog vele zalen en gangen. Na de middagmaaltijd reden we met 2 busjes van het klooster naar Paderborn. Daar bevindt zich een prachtige kathedraal met onder andere de Engelenkapel waar in februari jl. een plaquette van Moeder Clara Pfänder onthuld is. Daar hebben we gebeden en gezongen en afgesloten met Ubi Caritas.

Het prachtige weer nodigde ons uit om in een restaurant een verfrissende consumptie te nuttigen. Heerlijk en gezellig. Daarna reden we naar het klooster van de zusters van de Christelijke Liefde. Wij bezochten daar onder andere het kerkhof en een kapelletje in het midden met een graftombe van Moeder Pauline, stichteresse van deze Orde. Ook indrukwekkend. Om half 7 waren we thuis en genoten van een heerlijke maaltijd en het stilzwijgen was er zeker niet aan de orde. Want als afsluiting kwamen een paar zusters binnen met Italiaans ijs. Wat een verwennerij en verfrissing. Zo langzaam aan werd deze gezellige dis afgesloten met een woordje van zr. Angela, zr. Auxiline en zr. Bernarda. Als dank voor deze bijzondere dag stond onze chauffeur Marco op en begon het mooie Panis Angelicus te zingen. Zoiets hadden we niet kunnen dromen..., zo mooi, zo luid alsof hij in een kathedraal stond. Een doodse stilte totdat de laatste woorden allang gezongen waren. Toen pas klonk een daverend applaus. De avond was voor ieder vrij en werd er een bezoekje gebracht aan het kerkhof in Salzkotten. Na een rustige nacht en een verkwikkend ontbijt was het echt tijd om afscheid te nemen van deze zusterschare! Auf Wiedersehen!?

De terugreis verliep prima en we hadden het idee of we een hele week weg waren. Bij thuiskomst stonden ook hier de zusters ons op te wachten. Bij een glas fris stond onze Marco op en zong nog eens het prachtige Panis Angelicus en al zingende gaf hij een hele speciale handdruk aan al diegenen die mee geweest waren. Hartverwarmend en ontroerend. En zr. Bernarda en ikzelf, wij zijn dankbaar voor deze dagen en hebben

geconstateerd hoe dichtbij onze stichtersessen de congregaties hebben gesticht met hetzelfde charisma. Eenvoud, hartelijkheid en de geest die overal te bespeuren is. Heel veel dank aan zr. Auxiline en het bestuur voor deze rijke dagen in Salzkotten.

Zr. Johanna Visser

Een kijkje achter de schermen van het ‘Christine Center’ in Willard

Na afloop van de ‘internationale commissie communicatie’, van 21 – 24 augustus 2018 in het moederhuis van onze Amerikaanse zusters in Wheaton IL, ben ik nog een paar dagen op bezoek geweest in het Christine Centrum in Willard, WI. Mijn verhaal bestaat uit twee delen. Ik zal eerst iets vertellen over het Christine Centrum zelf en tot slot vertel ik nog iets over mijn ervaringen in die vijf dagen.

Het Christine Centrum is een interreligieus centrum, geworteld in de Katholieke mystieke traditie en onder leiding van onze zr. Virginia Mary Barta, OFS, in 1980 gesticht door de zusters van onze Amerikaanse provincie in de spirituele traditie van St. Franciscus en St. Clara van Assisi. Zr. Virginia Mary was een vrouw met een vooruitziende blik die haar droom heeft waar kunnen maken. Het

centrum is in het leven geroepen als een plaats waar mensen van alle godsdiensten welkom zijn voor meditatie en verdieping van hun spirituele leven.

Op een wonderlijke wijze heeft Zr. Virginia Mary een 251 acre groot landgoed kunnen kopen (aldus zr. Gabriele Uhlein), met boerderij, schuur, een huis en verschillende stallen. Een enorme lap grond (1acre = 0,405 ha). Vrienden en burens hebben geholpen het hele gebied schoon te maken en opnieuw in te richten. In 1982 was de schuur omgebouwd tot meditatieruimte, bibliotheek en ruimten om programma's te kunnen voorbereiden. De silo werd ingericht als kapel en verder wat hutjes in het bos voor de spirituele zoekers die naar het centrum kwamen om te leven, te werken en te mediteren. Sinds het begin is het centrum steeds verder ontwikkeld en uitgebreid. Er staat nu een algemeen centrum met verschillende vleugels waarin de

algemene eetzaal en keuken, 14 eenvoudige gastenkamers, ontmoetingsruimten (klein en groot) voor allerlei activiteiten en een bibliotheek. Ook de reeds bestaande, eenvoudige houten huisjes/kluisjes zijn sinds 2010 gerenoveerd, waarvan zes met douche en toilet en een keukenblokje. Ook het aanbod van retraites en allerlei spirituele programma's, zoals je bij ons in Nederland ook ziet, is in de loop van de jaren gegroeid. Gasten komen uit binnen- en buitenland. De aandacht van de leiding van het centrum blijft wel gericht op het contemplatieve leven met programma's geënt op de wijsheid van de religieuze tradities uit de hele wereld, inclusief de katholieke traditie.

L to R standing: Sisters Marge Zulaski, Gabe Uhlein, Johanna Seubert and Henrita Frost. L to R seated: Russell King, executive director, and Annie Lea, director of spiritual deepening services.

Naast de leken, die de leiding van het Christine Centrum hebben overgenomen, zijn er nog vier zusters als vrijwilliger/ondersteuner aanwezig. Onze zrs. Gabriele Uhlein en Marge Zulaski hebben in juni jl. hun functies overgedragen en de beide zusters van twee andere congregaties hebben dat al eerder gedaan. Alle vier zijn ze nog actief in ondersteunend werk. Zr. Gabriele heeft naast allerlei spirituele activiteiten die zij verzorgt ook nog samen met de tuinlieden de zorg voor het bos. Een gigantische klus want 4/5 van het gebied is bos wat door henzelf wordt onderhouden.

Mijn ervaringen:

binnen vochtig. Ik heb me voorgesteld hoe dat 's winters zal zijn als er een meter sneeuw ligt! Ik deed met de dagorde van het centrum mee. Ontbijt en daarna meditatie. Ik heb aan verschillende vormen van meditatie meegedaan onder andere een meditatie met zeven klankschalen. Zr. Gabriele heeft het bos met mij verkend. Er waren veel paden waar je niet gewoon kon lopen omdat je in de modder zakte door de vele regen. Laarzen en een stok waren geen

overbodige luxe. Al lopend inspecteerden we ook de status van dat stuk bos. Hier en daar moest een tak worden gesnoeid of een afgebroken tak verlegd, zodat het voor de mensen veilig was. Met onze zusters heb ik veel van gedachten gewisseld over ons eigen leven. 's Middags ging ik naar mijn eigen hut en kwam dan om een uur of half vijf weer tevoorschijn want om vijf uur was er weer meditatie. Iedereen die aanwezig was in het centrum schoof stilletjes aan in de kapel en deed mee. Het avondeten gebruikte ik meestal bij onze zusters die een eigen huis hebben op het terrein. Om een uur of half negen bracht zr. Gabriele mij naar huis omdat het al donker was. Gewapend met zaklantaarn en soms de paraplu wandelden we door het donkere bos. Ik heb een paar fijne dagen gehad waarin ik ook wat kon terugdraaien na het commissiewerk.

Ik heb in die paar dagen ook veel gedacht aan zr. Maria Grommes die hier een maand retraite gehouden heeft in de tijd dat zr. Virginia Mary nog leefde. Ik heb ook heel erg genoten van de rust en de stilte. De tijd was eigenlijk te kort, maar het was een bijzondere gelegenheid om mee te beleven.

De spirit die Zr. Virginia Mary indertijd naar deze plaats gedreven heeft is zichtbaar en voelbaar op allerlei plekken. Eén van haar uitspraken wordt gebruikt als een mantra:

“Wees stil en weet dat Ik God ben” – “Be still and know that I am God”

Zr. Auxiline Bergen

Een Godsgeschenk, een unieke ervaring

Samen met drie medezusters en onze twee chauffeurs zijn we op zaterdag 8 september naar Oberbronn in Frankrijk gereden om op tijd aanwezig te kunnen zijn in ons Moederhuis. Het weer was prachtig, niet te warm in de auto. Om drie uur waren we op de plaats van bestemming. We hebben ons opgefrist, wat gegeten, enkele bekende zusters begroet en de mooie tuin bewonderd. Op zondag 9 september zou onze Stichteres, Mère Alphonse-Marie Zalig verklaard worden. Dit maak je maar één keer in je leven mee! Enkele uren van het Moederhuis verwijderd bevond zich een bedevaartsplaats waar de Stichteres in de jaren van haar jeugd meerdere keren was geweest. Verschillende gemeenschappen van onze zusters hebben daar ook gewerkt: “Marienthal”.

Het was inmiddels 18.00 uur geworden en er stonden twee grote bussen voor ons klaar. De Aartsbisschop van Straatsburg L. Ravel had in de bedevaartsplaats een gebedsavond geregeld. Heel veel mensen hadden zich al in de kerk van Marienthal verzameld. Het werd een indrukwekkende avond met gebedsliederen en overweging. Na de mooie viering mochten we nog een verfrissing drinken. Allerlei talen gonsden door de mooie hal. Toen stapten we allemaal weer snel in de bussen voor de terugtocht naar Oberbronn.

De volgende morgen 9 september werd na het ontbijt gezegd dat de maaltijd iets vroeger zou plaatsvinden want om 13.30 uur zou een zang en gebedstijd plaatsvinden in de kathedraal van Straatsburg. Toen wij daar met bussen aankwamen, stonden er nog veel mensen op het plein met bewaking van agenten. Wij konden ongestoord naar binnen. De kathedraal was werkelijk bomvol. Om veiligheidsredenen mocht niemand meer binnen komen. Om 13.30 uur begon de spirituele voorbereiding met zang en gebeden in het Duits en Frans. Om 14.15 uur lazen twee lectoren tekst uit het leven van de stichteres.

Om 14.30 uur werden de Aartsbisschoppen en de gezonden van de Paus ontvangen bij de hoofdingang en allen werden gezegend met wijwater. Toen keerden ze terug door de hoofdingang naar de sacristie waar ze zich aankleedden met hun gewaden om naar het hoofdaltaar te gaan. Toen volgde de openingszang: Een huis vol glorie... De aartsbisschop begroette vervolgens de gezant van de Paus en de andere collega bisschoppen (30). Toen trad hij naar voren met zr. Katharina en ze vroegen aan Kardinaal Angelo Becciu om de Zaligspreking van Mère Alphonse-Marie. Zr. Katharina gaf een korte levensbeschrijving van de Stichteres. Kardinaal Angelo Becciu las de brief voor van de Paus dat Mère Alphonse-Marie in de lijst van de Zaligen is ingeschreven. Allen stonden op terwijl het schrijven in Duits en Frans werd voorgelezen. Vervolgens hoorden

BIENHEUREUSE
MÈRE ALPHONSE MARIE EPPINGER

Mère Alphonse Marie

Fondatrice de la Congrégation
des Soeurs de Très Saint Sauveur
9 septembre 1814 – 31 juillet 1867

we een Hymne ter ere van de Zalige. Toen volgde het neerhalen van het witte doek voor de grote foto. Indrukwekkend!

De Indiase zusters brachten bloemen en lichtjes. Ook werden de relikwieën gedragen in processie. Een prachtige Hymne galmde door de kathedraal. Hierna begon de Eucharistie viering. De lezing van Jesaja 35, 4-7 werd in verschillende talen gelezen. Dansend gingen de zusters van Afrika naar het altaar. De offergaven werden door de Afrikaanse zusters gebracht. Brood en wijn, druiven en door de Indiase zusters lichtjes en bloemen. De communie werd uitgereikt in alle hoeken en aan alle kanten van de kathedraal. Er waren priesters genoeg. Slotgezang was het Te Deum Laudamus.

Zo'n ervaring gebeurt maar één keer in je leven!!

Zr. Antonia Marie Duivenvoorde

Afscheid van Klooster Alverna

Na bijna 2 jaar bij Klooster Alverna als secretaresse te hebben gewerkt, stopt mijn contract per 1 november a.s. Zr. Jeannette kwam twee weken geleden even met mij praten en gaf aan dat ze het persoonlijk een lastige beslissing vond om te nemen. De reden daarvan was dat ik ooit tegen haar had gezegd dat deze baan de eerste baan was waar ik het echt naar mijn zin had. Ik vond het bijzonder dat ze zich dat kon herinneren. Het is ook precies wat ik voel(de).

Na jarenlang in de commerciële dienstverlening te hebben gewerkt wilde ik een verandering. Ik wilde werken bij een organisatie waar het om mensen gaat, waar de mens centraal staat. Waar ik contact en verbinding kon maken en waar ik gevoed en geïnspireerd zou kunnen worden. En dat is gelukt! Ik heb, naast het secretariële werk dat ik met plezier deed, mooie ontmoetingen en gesprekken gehad met zowel zusters als medewerkers. Het samenwerken aan Open Venster met zr. Renate, het maken van de boekjes voor de vieringen samen met zr. Bernadette, de spontane gesprekjes met zr. Bep, mijn deelname aan de commissie Levensverdieping: het heeft allemaal bijgedragen aan werkvreugde, verdieping en persoonlijke groei. En uiteraard mag ik mijn directe collega Caroline Vellema niet vergeten te noemen. Ze heeft mij in het begin behoorlijk in het diepe gegooid maar ze stond altijd klaar om mij bij wat dan ook te helpen!

Hoe ziet mijn (werk)toekomst er uit na Klooster Alverna? Zoals ze zeggen: 'waar een deur dicht gaat, gaat er ook weer een deur open'. Ik zal meer tijd krijgen om mijn eigen bedrijf (Liket Coaching & Begeleiding) vorm te gaan geven. Coaching van volwassenen

op het gebied van persoonlijke ontwikkeling. Maar ook begeleiding van en ondersteuning aan de ouder wordende mens. Hierbij kunt u denken aan: administratie, verhuizing, bezoek aan een arts, creatieve bezigheden, een dagje erop uit of een mooi gesprek. Mocht u het leuk vinden hierover verder te lezen dan kunt u mijn website bezoeken: www.liketcoaching.nl. Ik voel energie en inspiratie om met mijn eigen bedrijf aan de slag te gaan. Want één ding weet ik zeker: werken met mensen is mijn passie!

Er is nog er iets leuks en bijzonders wat ik graag met u wil delen. Petra stuurde mij enige tijd geleden een artikel uit het Parochieblad van Medemblik, 'De Martinus Mantel'. Het gaat over pastor Theodorus Liket. Deze pastor heeft dezelfde naam als mijn vader. Mijn vader heette Theodorus Martinus Eduard Liket en is geboren op 14 oktober 1928 en overleden op 1 augustus 1999.

In dit artikel staat geschreven:

“De rooms-katholieke parochiekerk H. Hippolytus aan de Hoofdstraat in Hippolytushoef heeft haar 150-jarig bestaan gevierd. Bij deze gelegenheid is het boek '150 jaar RK Kerkgebouw' gepresenteerd. Daarbij wordt een blik geworpen op ongeveer tweeduizend jaar van geloven op Wieringen. In de kerk stond een tentoonstelling gepresenteerd met het zeer oude 'Liber memoriale', veel foto's en voorwerpen die ooit in de kerk zijn gebruikt. Heel bijzonder om de foto van pastoor Liket tegen te komen. Want aansluitend aan zijn periode op Wieringen komt de pastoor naar Medemblik. Zo is te lezen op de fotogalerij in het secretariaat van de H. Martinuskerk. Pastoor van 1 oktober 1862 tot en met 1 december 1882. In die periode heeft de pastoor zijn stempel gedrukt op de

aankoop en inrichting van het RK Kerkhof 'Welgelegen', kwamen de eerwaarde Zusters van Tilburg en is het Martinus gesticht. Op 11 december 1882 werd Theodorus Liket geïnstalleerd als pastoor te Spierdijk. Na een ziekbed van 5 maanden overleed hij op dinsdag 17 april 1885. Pastoor Liket was toen zestig jaar. Tweeënehalf jaar was hij pastoor van Spierdijk geweest.”

Het kan toch niet anders zijn dan dat Pastor Liket familie van mij is? Dat ik mij zo thuis voel in Klooster Alverna komt dus misschien ook wel doordat ik toch katholieke voorvaderen heb...

Nu ik de periode Klooster Alverna ga afsluiten wil ik u, zusters van Klooster Alverna, graag bedanken voor alles wat u voor mij heeft betekend. En dat is heel veel! Stiekem ben ik toch een beetje van u gaan houden. Wellicht dat we elkaar nog een keer zullen treffen bij de middagen van Levensverdieping aangezien ik deze, zolang dat werktechnisch kan, nog zal blijven bezoeken.

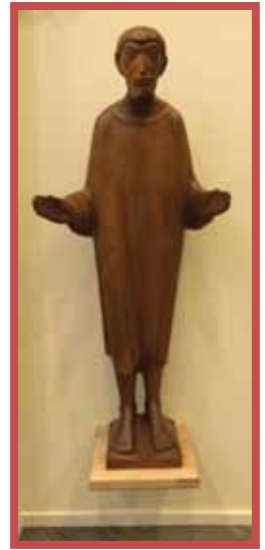
Tot ziens!

Muriel Liket, secretaresse Klooster Alverna

De beelden van St. Jozef en St. Franciscus

In een klein comité hebben wij, onder leiding van Marlies, nog eens gekeken naar de beelden van St. Jozef en St. Franciscus in de kapel. Ze zouden wat hoger geplaatst gaan worden. Er is een plaats bepaald. En met de hoogte waarop ze zullen komen is de commissie het eens. De timmerman is erbij gehaald en die zal dit werk uitvoeren. Maar toen hebben we nog eens gekeken naar de plaats van St. Jozef en St. Franciscus en we hebben ze van plaats verwisseld: Franciscus staat nu naast het priesterkoor en St. Jozef staat op de plaats waar Franciscus stond. Waarom? Ten eerste een praktische overweging: De plek naast het altaar is wat smaller en omdat het beeld van Franciscus ook wat verfijnder is staat dat heel goed. Jozef is wat breder en omdat de

zijmuur ook wat groter en breder is, staat dat wat ruimer. Met dit argument kon de commissie instemmen.

Maar we hadden nog een andere overweging voor de verplaatsing van het Franciscusbeeld: Franciscus naast het altaar staat daar voor ons uitnodigend en ingetogen. Hij hoort daar omdat ook het “San Damiano kruis” er hangt. Het kruis dat sprak tot Franciscus in het kerkje van San Damiano: “Franciscus, ga en herstel mijn kerk.” En zoals we weten ging hij direct aan de slag. Maar God bedoelde het anders: geestelijk en spiritueel. Wat Franciscus later ook begreep. Franciscus sloeg driemaal het evangelieboek open om te ervaren wat God van hem verlangde. Ook daarin vond hij wat zijn opdracht was.

Dit zijn dus twee redenen waarom Franciscus daar op die plek staat: prachtig en symbolisch in al zijn eenvoud: bij het kruis dat tot hem sprak en bij het evangelieboek waarin zijn opdracht stond. Hij staat daar in zijn schamele kledij en uitnodigend naar ons: als levend evangelie: “Ga, en herstel mijn kerk”! Een mooiere plaats kunnen we hem niet geven, zo vinden wij. En Jozef, de eenvoudige werkmans; voedstervader van Jezus en onze hulp en beschermheer staat ook bij ons! Hij staat tussen ons in. Wij zijn tevreden en we hopen dat ook u tevreden bent.

Opening jaar Levensverdieping “Jij die mij ik maakt.”

Op vrijdagmiddag 14 september heeft Ronald van Assen, ambassadeur van de organisatie ‘Samen Sterk Zonder Stigma’, ons een inkijkje gegeven in het leven van een psychisch kwetsbare mens. De betekenis van het woord stigma vertelde hij, komt uit de tijd dat slaven en gevangenen werden gebrandmerkt. Dit werd gedaan om blijvend zichtbare (lit)tekens te houden. Dat een stigma ook onzichtbaar kan zijn illustreerde hij aan de hand van twee voorbeelden: de ene een mens met zichtbare medische problemen waarbij de omgeving positieve en opbeurende opmerkingen had. De ander een mens met psychische klachten waar juist het

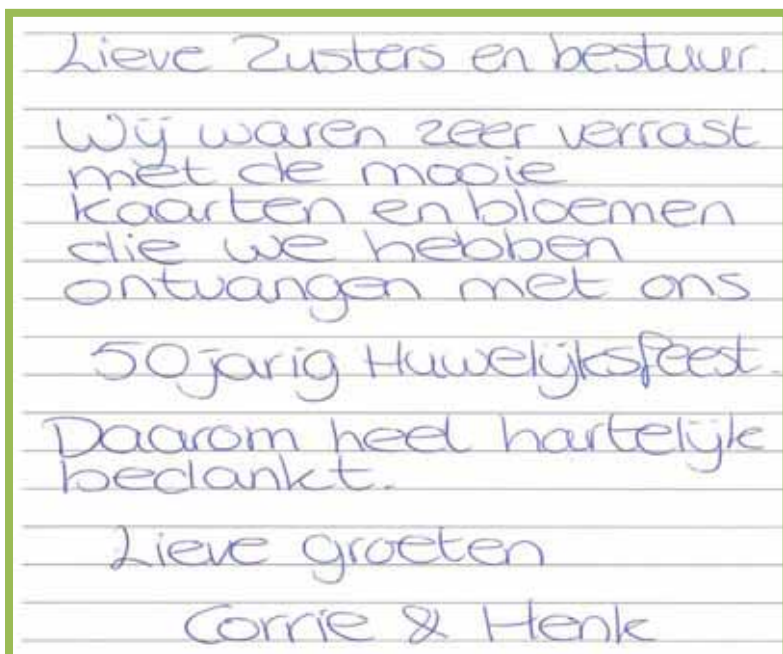
tegenovergestelde gebeurde. Wellicht angst voor en onwetendheid over mentale ziekten die tot vooroordelen kunnen leiden, waardoor weer zelfstigma kan ontstaan. Zelf heeft Ronald 7 jaar geleden hulp moeten zoeken voor zijn aandoening en is van overleven gaan leven. Hij gaf aan te hebben geleerd zich bewust te zijn van wat hij zelf en niet de ander, wil. Ook humor is voor hem een belangrijk aspect. Zo deelde hij ons mee dat hij boeken schreef c.q. had geschreven en besloten had niet de beste, maar wel de bekendste Nederlandse auteur te worden. En dat na deze middag weer ruim 40 mensen van zijn bestaan op de hoogte waren. Na afloop heeft ieder een ansichtkaart gekregen met daarop een treffende tekst. Een mooi en moedig mens op deze eerste ‘Jij die mij ik maakt’ bijeenkomst.

tegenovergestelde gebeurde. Wellicht angst voor en onwetendheid over mentale ziekten die tot vooroordelen kunnen leiden, waardoor weer zelfstigma kan ontstaan. Zelf heeft Ronald 7 jaar geleden hulp moeten zoeken voor zijn aandoening en is van overleven gaan leven. Hij gaf aan te hebben geleerd zich bewust te zijn van wat hij zelf en niet de ander, wil. Ook humor is voor hem een belangrijk aspect. Zo deelde hij ons mee dat hij boeken schreef c.q. had geschreven en besloten had niet de beste, maar wel de bekendste Nederlandse auteur te worden. En dat na deze middag weer ruim 40 mensen van zijn bestaan op de hoogte waren. Na afloop heeft ieder een ansichtkaart gekregen met daarop een treffende tekst. Een mooi en moedig mens op deze eerste ‘Jij die mij ik maakt’ bijeenkomst.

Marian Warmerdam

Dankwoord van Henk de Graaf en zijn vrouw:

Ontmoetingsdag 'De missie blijft'

Donderdag 12 juli vertrokken we op uitnodiging naar Den Bosch, zr. Jeannette en ik. Het betrof een ontmoetingsdag waarbij Mensen met een Missie en het Kansfonds zich presenteren maar ook graag willen leren van de bezieling en deskundigheid van de religieuzen. Een ontmoeting op een bijzondere plek: Kloosterhotel de Soete Moeder. Na ontvangst met koffie en kloostercake werden we in de kapel welkom geheten door Sipke Draisma die in gesprek ging met de directeuren van Mensen met een Missie en het Kansfonds om te vragen waar hun missie uit bestaat.

Vervolgens leidde Leo Feijen, eigenlijk op weg naar Frankrijk maar dus met een tussenstop in Den Bosch, een goed gesprek met een zuster van de Congregatie Dochters van O.L. Vrouw van het Heilig Hart uit Tilburg, een Broeder van Mill Hill en twee medewerksters van Mensen met een Missie en Kansfonds over hun missionaire en maatschappelijke vakmanschap, vroeger en nu. Mooie verhalen kregen we te horen, heel inspirerend. Vervolgens gingen we in groepjes naar de kloostertuin om met elkaar in gesprek te gaan. Pastoor, broeder, zuster, directeur en medewerkster secretariaat/administratie: wat is jullie missie voor nu en vertel eens wat uit het verleden. Er zaten goede vertellers bij met ervaringen in de missie en M25-groepen.

Daarna volgde er een korte samenvatting van deze gesprekken door Leo Feijen om vervolgens na een kort middaggebed de kapel weer te verruilen voor de kloostertuin om te gaan genieten van een heerlijke lunch in het zonnetje. Tot slot hebben we nog een rondleiding door het hotel gekregen verzorgd door een vrijwilligster. Mooi om te zien hoeveel zorg er is besteed om van het voormalig klooster een kloosterhotel te maken met aandacht voor jonge mensen om te leren en werkervaring op te doen.

Dit brengt mij op het volgende: de zorg voor een ander en wederkerigheid. 'Zomaar' twee begrippen die genoemd werden deze dag. Ik heb ze opgeschreven en meegenomen voor mijn missie binnen en buiten de poorten van Klooster Alverna.

Petra van der Ende

Moedercentrum La Lumière Sokodé, Togo

Verslag bezoek aan de vrouwen door Prudence Byetkola Naboud en Anneke Caspers van 14 juli tot 28 juli.

We zijn blij dat we in juli de vrouwen in Sokodé konden bezoeken en wij merkten dat zij ook erg blij waren. We hebben samen een bezoek gebracht aan het nieuwe huis dat nu bijna klaar is! Gelukkig maar, want we hebben gezien hoe belangrijk het is een eigen plek te hebben en niet meer van anderen afhankelijk te zijn.

De plek die de vrouwen tot nu toe hadden, is voor hen een slechte plek geworden doordat er geen communicatie mogelijk is gebleken met de verhuurder. Eerst was het een fijne plek; we waren er blij mee omdat er ruimte was, maar we wisten dat het niet zou kunnen duren en daarom kochten we in 2015 eigen grond voor een eigen plek. In 2016 hebben we gehoord dat we nu toch écht iets met onze grond moesten doen en gelukkig was er een groep vrouwen in Nederland die ons te hulp kwam: de parochie

Schalkwijk hield een kerkveiling om zodoende ons aan de benodigde middelen te helpen om een muur en een put te bouwen, én een architect te betalen voor het ontwerpen van een nieuw huis. Dat is in 2017 gebeurd. Tegelijkertijd kregen we financiële steun van de Amerikaanse tak van de zusters van Aerdenhout, zodat we een nieuw eigen huis konden gaan bouwen voor het Moedercentrum! Intussen was het voor de vrouwen op de plek die ze nu nog hadden minder prettig geworden door hun conciërge (aangesteld door de verhuurder), die zich ging gedragen alsof het huis van hem was. De gereedschappen die we in 2014 voor de moestuin hadden aangeschaft zijn verdwenen en de tuin kon niet meer door de vrouwen gebruikt worden. Daarbij kwamen nog de moeilijke politieke omstandigheden in 2017 in Togo, waardoor het internet vaak uit de lucht was. Wij zijn daardoor niet precies op de hoogte geweest van hun omstandigheden.

De vrouwen hebben stand gehouden en zijn met alles wat ze nog aan ruimte en moed hadden doorgegaan! Op 23 juli hebben we hen ontmoet. Bij die gelegenheid hebben we hen voorgesteld om samen te werken en contact te houden met meneer Appollinair, iemand die ons in de laatste 4 jaar geheel vrijwillig op de hoogte heeft gehouden van alles en de vrouwen met raad en daad heeft bijgestaan. De vrouwen zijn hiermee akkoord gegaan, omdat het beter is om naar buiten toe zich te laten vertegenwoordigen door een man. Het was een goede bijeenkomst waarbij we elkaar gesproken en bemoedigd

hebben en elkaar hebben laten weten hoe we willen verdergaan.

Natuurlijk was daar het fantastische vooruitzicht van het nieuwe huis waardoor we niet meer gehinderd zullen worden in de ontwikkeling van de plannen. De vrouwen hebben een nieuw bestuur gekozen en meneer Appollinair zal onze contactpersoon zijn. Hij gaat de vrouwen begeleiden met het papierwerk en is een reclamecampagne begonnen om bekendheid te geven aan het nieuwe centrum. Zoals in de afgelopen tijd houdt hij met ons contact. We hebben met elkaar de nieuwbouw bekeken en we kunnen haast niet wachten tot we de sleutel eind van deze maand in handen zullen krijgen.

Het was goed om de dappere vrouwen te ontmoeten. We weten nu hoe belangrijk het is dat vrouwen sterker worden en voor zichzelf op komen, maar dat heeft tijd en aandacht nodig. Gelukkig lijkt het erop dat er door een onzichtbare hand op de juiste momenten de juiste mensen gestuurd worden.

Namens de Stichting Ankerpunt la Lumière, Anneke Caspers

Uit de Franciscaanse wereld

De Franciscaanse Beweging schenkt in het najaar bijzondere aandacht aan de dood en ons omgaan hiermee. Ze doet dit in het kader van het “Zonnelied” van Franciscus van Assisi waarin hij spreekt over zuster dood. Zaterdag 22 september werd een studiedag aan dit thema gewijd: ziekte en dood slaan regelmatig toe in het leven van mensen. Deze dag werd gehouden in het “Stadsklooster San Damiano” in ‘s-Hertogenbosch.

Vrijdag 2 november speelt jeugdpsychiater Odette de Theije haar eigen rouwproces: drie jaar geleden stierf haar man plotseling. De voorstelling is een pleidooi om mensen niet alleen te beoordelen op hun gedrag, maar om ieder unieke manier van rouwen te erkennen. Want rouw is volgens haar ‘de achterkant van de liefde.’ De Franciscaanse Beweging haalt deze voorstelling naar ‘s-Hertogenbosch in verband met het thema ‘zuster dood’. De toneelvoorstelling draagt de titel: “De vrouw die alles had.” Ze wordt gespeeld van 20.00 – 22.30 uur.

Locatie: Bij Katrien, Triniteitstraat 19, 5211 K W ‘s-Hertogenbosch. De prijs is €12,50.

Kloosterweekend met als thema: ”Zoeken naar God”

Franciscus was een mysticus, een zoeker naar God. Hij leefde in de 13de eeuw, een roerige tijd waarin veel veranderingen in Kerk en samenleving plaats vonden. De bevolking had veel met oorlog, ziektes, epidemieën en natuurrampen te maken. Dat alles kleurde Franciscus zijn leven, zijn geloof en zijn zoeken naar God. Een zoeken en vinden, weten en twijfelen, hopen en geloven. Zijn spiritualiteit en Godsbeleving nodigt je uit om alleen in dialoog, stilte en reflectie naar je eigen Godsbeleving te kijken en te ervaren hoe God en jouw Godsbesef in je leven een plaats hebben. Vrijdag 12 oktober van 17.30 uur tot zondagmiddag, uiterlijk 14.30 uur. Locatie: Clarissenklooster Megen, Clarastraat 2, 5366 AK Megen.

Zr. Renate Miedema

Hans Peter Bartels: Vrije ruimte

Op 8 september spraken drie jonge franciscanen hun plechtige professie uit in de handen van hun provinciaal Rob Hoogenboom. Eén van hen is Hans Peter Bartels uit Beverwijk, bekend bij onze medezusters van de Goddelijke Verlosser. In het blad 'Franciscanen' geeft hij zijn motivatie weer onder de titel "Vrije Ruimte".

Hij schrijft:

"8 september is de dag dat ik mij voor altijd vastleg of inperk, maar voor mij voelt dat anders. Ja, ik creëer er vrijheid mee. Dit leef model geeft een structuur aan mijn leven, maar binnen de lijntjes mag ik vrij kleuren, vrij leven, steeds meer worden wie ik ben. Het voelt daarom niet als vastleggen. Ja, ik geef de regie van mijn leven uit handen en ik sluit definitief een paar opties uit:

- vele woonplekken hebben,
- de mogelijkheid om een gezin te stichten,
- het bezitten van dure spullen, zoals het hebben van dure auto's of huizen.

Maar van binnen ontstaat juist een enorme vrije ruimte: ik ben ongebonden en kan overal ingezet worden, daar waar ik nodig ben. Ik laat me vrijwillig binden om vrij te zijn voor... ik voel daarmee Gods vraag aan mij beantwoord. Dit wil ik laten zien en uitspreken op 8 september. Ik zal altijd thuis zijn bij God en zijn mensen en in het bijzonder bij de zusters en broeders van de grote franciscaanse familie."

Tot zover Hans Bartels.

Ik denk dat de franciscaanse familie heel blij zal zijn met de drie jonge franciscanen en dat ze hen veel "Vrede en Goeds" toewenst in hun leven.

Zr. Renate Miedema

“Wandelen met God”

Op donderdag en vrijdag 30 en 31 augustus organiseerde Het Franciscaans Studiecentrum een afscheidscongres bij de pensionering van Gerard Pieter Freeman. Gerard Pieter Freeman is bijzonder hoogleraar franciscaanse spiritualiteit, theologie en geschiedenis aan Tilburg University en medewerker van het Franciscaans Studiecentrum in Utrecht. Hij heeft de eerste Franciscaanse geschriften in het Nederlands verzorgd. Hij heeft veel onderzoek gedaan over het leven en leiderschap van Clara van Assisi.

Over de Franciscaanse spiritualiteit zegt hij:

“Franciscaanse spiritualiteit gaat niet over de Franciscaanse spiritualiteit, het gaat niet over het volgen van de voetsporen van Jezus naar de hemel of Jeruzalem. Het gaat niet over het behalen van een bestemming of doel. Franciscaanse spiritualiteit gaat simpelweg over het volgen van Jezus `voetsporen. Over wandelen met God. “Terugkijkend op mijn eigen werk voor diverse franciscaanse organisaties weet ik niet of alles zo succesvol was. Het denken in succes en doelen is ook niet van belang, wandelen met God wel. Open staan, en anderen open stellen, voor kinderen en alles om hen heen, is van belang. Daar heb ik alle jaren met plezier aan gewerkt.”

Het afscheid van Gerard Pieter vond op 30 augustus jl. plaats in het Catharijneconvent te Utrecht en op 31 augustus in het Cobbenhagengebouw van de Tilburg University.

Transitusviering Amsterdam

Franciscus van Assisi stierf in 1226 aan de vooravond van 4 oktober. Wereldwijd wordt op 3 oktober zijn sterven in de handen van “zuster dood” en zijn overgang, transitus, naar het land van de levenden gevierd. In Amsterdam is er een viering in stadsklooster La Verna, aanvang 19.30 uur.

*Nu de herfst de dagen binnenkruipt
en de nevel woont op het veld
nu de avond zich vroeger spreidt in de boomgaard
en de nacht zich verdiept boven het dak.*

*Leer ons eerbied voor de stilte
geef ons achting voor de duisternis
neem onze schuwheid weg voor de eenzaamheid.*

Uit Doortocht: Orde van Franciscaanse Seculieren

In het blad Doortocht van dit voorjaar vond ik een artikel over een opname in de Orde van de Franciscaanse Seculieren.

De Orde van de Franciscaanse Seculieren (OFS) is bedoeld voor mannen en vrouwen die in hun eigen omgeving, gehuwd of ongehuwd, het ideaal van Franciscus en Clara willen volgen. Ze hebben een eigen landelijk bestuur. Het hoofdbestuur is in Rome. Wel hebben ze een afvaardiging in het Internationale Bestuur. Ze wonen verspreid in 57 landen en hebben een behoorlijk aantal leden. Door hun professie op de leefregel beloven ze te streven naar een evangelische leefwijze. Kernwaarden in deze leefwijze zijn: vreugde, dragen, eenvoud teruggeven, gerechtigheid en verbondenheid met de schepping. Ze stimuleren elkaar daartoe door middel van bijeenkomsten en gebed.

Hen Holthuizen schrijft:

“Zondag 4 maart werd ik opgenomen in het Stadsklooster van de Orde van Franciscaanse Seculieren te Amsterdam. Het Tau-kruis dat ik omgehangen kreeg, is niet zo maar een halsketting maar een wegwijzer, een routebeschrijving, een herinneringssymbool. Telkens wanneer ik op een knooppunt van mijn leven kom te staan, zal ik moeten kiezen. Ik hoop dat ik nog vele jaren met de steun van de Orde in mijn rug dit kan doen. Het was een indrukwekkende, inspirerende en blijmoedige opname viering. Ik wens u vrede en alle goeds.”

Dan bidt deze mens naar psalm 1:

*“Je bent een boom geplant aan water,
aan frisse stromen, schoon en rein,
je wortels vinden altijd drinken, daar wil je wezen,
daar wil je zijn....
En als de storm komt in je leven, sta je stevig in de grond
want je wortels hebben houvast...”*

Zr. Renate Miedema

Amnesty International

In augustus kwam er weer een overzicht met het grote aantal vrijlatingen van gevangenen. Amnesty International geeft aan dat het nog steeds heel belangrijk is, dat er veel geschreven wordt. Het is een goed middel om gevangenen vrij te krijgen en de regeringen van diverse landen duidelijk te maken dat je niet zomaar mensen onterecht gevangen kunt zetten. Een viertal voorbeelden van mensen die hun dank uitspreken voor het meeleven dat ze ondervinden door brieven en kaarten die ze ontvangen:

Oud-voorzitter Amnesty Turkije is vrij. Na meer dan 14 maanden gevangenschap heeft een rechtbank in Istanbul bevolen hem vrij te laten. Taner Kilic, dat is zijn naam, liet weten in een reactie: “Ik wil iedereen bedanken voor de solidariteit die ze mij getoond hebben . De gedachte dat mensen over de hele wereld van Benin tot Noorwegen, onder de hete zon en in de vrieskou, mij steunden, beurde mij op in de gevangenis. Het deed me beseffen hoe belangrijk internationale solidariteit is in strijd voor mensenrechten.”

Mahadine, een mensenrechtenverdediger uit Tjaad, had levenslang kunnen krijgen omdat hij had de regering had bekritiseerd wegens haar economische wanbeleid. Tijdens een schrijfactie waarin honderden brieven werden geschreven, werd hij vrij gelaten. Hij schrijft: “Ik wil mijn dankbaarheid overbrengen. Ik waardeer jullie en respecteer jullie.”

De familie van Xulhza uit Bangladesh voelt zich gesteund. Xulhaz durfde op te komen voor de rechten van lesbiennes en homo's. Hij werd door een militante islamitische groepering op gruwelijke wijze vermoord. Duizenden mensen vroegen de regering van Bangladesh om gerechtigheid en stuurden zijn familie woorden van vriendschap en steun. “Het is ongelooflijk” zei zijn broer, “zoveel zorg en liefde voor Xulhaz. Ik kan mijn ogen niet geloven. Ik bedank iedereen hiervoor.”

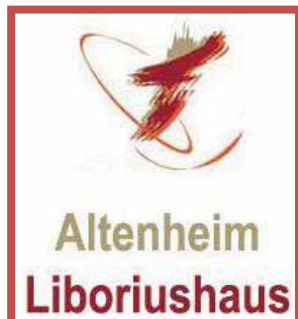
Clovis R. zette zich op vreedzame wijze in tegen illegale houtkap op Madagaskar en bracht hierdoor zijn leven in gevaar. “Ik weet niet hoeveel brieven ik heb gehad maar het zijn er zeker duizenden. Ik heb zelfs brieven gekregen van kinderen uit Canada. Het is ongelooflijk ontroerend en het geeft me echt moed.”

**ALL HUMAN BEINGS ARE BORN
FREE AND EQUAL IN DIGNITY
AND RIGHTS. THEY ARE
ENDOWED WITH REASON AND
CONSCIENCE AND SHOULD ACT
TOWARDS ONE ANOTHER IN A
SPIRIT OF BROTHERHOOD.**

The Universal Declaration of Human Rights Article 1

Nieuws uit Duitsland

Afscheid van het Liboriushuis in Paderborn 1916-2018

Met het afscheid van de zusters Reginaldus Wabner, Theresia Würminghausen en Runhild Mielemeier komt er een eind aan het verblijf in het Liboriushuis. Sinds 1916 hebben er zusters gewoond op de Leostrasse 7, het huidige Altenheim.

Het feestelijk afscheid van de zusters begon met een viering in de kapel, voorgegaan door Domkapitularis Dr. Thomas Witt.

Na de dienst was er een feestelijke bijeenkomst waarin gesproken werd over het werk van de Franciscanessen. Er heerste altijd een goede geest in huis en de zusters hadden steeds een open oor en oog voor de bezoekers, bewoonsters en medewerksters, werd er gezegd. Zr. Angela, provinciale overste, bedankte de voorzitter van de VKA (Verein Katholischer Altenhilfeeinrichtungen), alsook de zusters en medewerksters voor alle arbeid die ze in al die jaren met zorg gedaan hadden.

Timo Halbe en Andrea Starkgraff van Vorstand met de zusters

Behalve dat het Liboriushuis heel lang een Altenheim geweest is, heeft het ook nog een andere betekenis: van 1949 tot 1967 was het Liboriushuis het Generaalat van de Internationale Congregatie van de Zusters Franciscanessen van Salzkotten. Toen het Generaalat naar Rome verplaatst werd, volgde op den duur de verbouwing tot een Altenheim.

Vele zusters van Nederland weten nog dat ze in hun jonge jaren deel mochten nemen aan een retraite in het Liboriushuis in Paderborn. Voor of na een retraite werden een paar excursies gehouden. Eén ervan was een tocht naar de Möhnesee. Die herinner ik mij nog heel goed, de tocht naar een prachtig natuurgebied.

Ja, zo komt aan alles een eind, ook aan het geliefde Liboriushuis.

Zr. Renate Miedema

Pelgrimstocht van Koinonia-leden en Effata-groep in juni 2018

Een gezamenlijke tocht naar het Möhnetal. De twee groepjes zouden elkaar treffen bij de Druggelder Kapelle. Precies om 10.00 uur waren ze daar ook. Het weerzien van elkaar was hartelijk. In de Kapelle begroette Monika, die de leiding had, de pelgrims en ze gaf een kort overzicht van de geschiedenis van de kapel. Hier zong men het lied: 'Pilger sind wir Menschen': 'Wij mensen zijn pelgrims'. De schriftlezing die men hield was uit Matt. 11, 28-30, de uitnodiging van Jezus: "Komt allen tot mij die belast en beladen zijt...". Symbolisch stak men een lichtje aan en legde de moeilijkheden in een mandje. Hun rugzak werd iets lichter en hun pelgrimstocht kon beginnen. Ze zongen het lied: 'Geef me de juiste

woorden' en ze vroegen om Gods zegen.

Volgende halte was het kerkhof bij de Möhnesee. Hier werden alle overledenen herdacht, men bracht een natuurgave bij de graven en stak een kaars aan. Er was een moment om over eigen leven na te denken: waar sta ik op dit moment, waar wil ik naartoe, wat zou mij tot ontplooiing kunnen brengen? Bij de Möhnetoren, 206 treden, werd een pauze ingelast en ging men genieten van het meegebrachte proviand. Hier had men een mooi uitzicht op de Möhnesee en het Arnsteiger Wald.

Na de pauze ging de tocht verder naar het Klankwoud. De canon 'Zwijgen en Horen' verdiepte als het ware hun waarnemingen. Er werd stil gestaan bij de Klankwieg. Wie zich waagt in de Klankwieg neer te leggen en de zijanten tot klingelen te brengen, kan de diepe ervaring beleven dat de klank in het eigen lichaam overgaat en gaat trillen. Een éénmalige beleving die natuurlijk uitgeprobeerd werd. Bij deze stop ging het erom je eigen levensmelodie op het spoor te komen. Na een gezamenlijk gebed en een lied gingen ze op weg naar de brug bij de Möhnesee en zongen: 'Heer, geef me moed om bruggenbouwer te zijn'. Op een terras met het zicht op de Möhnesee genoot men van een kop heerlijke koffie.

Daarna op weg naar de Druggelder Kapel waar als slot de vesper gezongen werd. Monika Schwietzer bedankte hier de pelgrimsgroep voor hun gezamenlijke weg. Men was het erover eens: het was een goede dag.

Malawi

Bouw waterputten

De Lionsclub uit Buren/Salzkotten is in samenwerking met de Lionsclub in Lilongwe en de Franciscanessen uit Salzkotten een bronproject begonnen. De eerste bronnen/waterputten worden in Madisi gebouwd. De aanhoudende droogte in het zuiden van Malawi wordt steeds erger. Al heel lang is zuiver water in de omliggende dorpen zeer moeilijk te krijgen.

Ambassadeur Jurgen T. Borsch met zijn vrouw Iris op bezoek bij de Franciscanessen in Madisi/Malawi

Dit treft ook de schooltuin voor de weeskinderen, zodat er voor deze kinderen geen maaltijden meer bereid kunnen worden. Stroomuitval onderbreekt steeds de watertoevoer. Het grootste deel van de mensen is afhankelijk van de watervoorziening van de staat. Hiertegen wil de Lionsclub wat doen. Er worden twee waterputten met een diepte van circa 100 meter aangelegd die de school, de kleuterschool en het zusterhuis van water zullen voorzien. Door de ervaring hiermee wil men in de toekomst ook bronnen aanleggen in de omliggende dorpen. Een firma uit Rietberg, Duitsland, heeft reeds in november al 10.000 euro gestort voor dit project. Deze firma werkt nauw samen met firma's in Malawi.

Roemenië

Nog steeds armoede in Roemenië

Bijna tegelijkertijd met het bezoek van zr. Arnoldis, bereikte een hulptransport van meubels, kleding en andere hulpmiddelen de stad Caransebes in Roemenië. Hulpmiddelen voor oude en zieke mensen. De hulp die de staat biedt, is lang niet genoeg voor het welzijn van de mensen. Het zijn onvoorstelbare situaties waarin de mensen in Caransebes moeten leven: de kamers zijn klein, de vloeren bestaan meestal uit beton. De sociale dienst is echt op de ondersteuning van buitenaf aangewezen. Die indruk hadden ook de Mazzlerinnen die meedoen aan het Mazzlerinnen project. Een tweede groep Mazzlerinnen komt eind oktober met zr. Alexa naar Caransebes om mensen en hulpverleners te helpen.

Verzuchtingen van een gepensioneerde

Ik heb veertig lange jaren
hard gewerrekt als een paard;
ik verdiende een pensioentje
en ik heb nog wat gespaard.
'k woon nu in een huisje
met een tuin als een plantsoen
en nu ga ik heerlijk rusten...
daar ik niet meer heb te doen.

Ik werk door, zei toen mijn vrouwtje;
ik word nooit gepensioneerd;
't is niet meer dan recht en billijk,
dat je mij wat assisteert.
En nu kan ik koffie zetten
en ik was, ik strijk, ik boen,
'k dek de tafel, was de kopjes...
daar ik niets meer heb te doen.

En ons allerliefste tuintje,
dat moet worden uitgebuit.
Doe het zelf, zei toen mijn vrouwtje,
dat spaart ons een tuinman uit.
En nu sta ik maar te spitten
ik zaai wort'len en meloen;
ik heb blaren in mijn handen...
daar ik niet meer heb te doen.

Als mijn kleinzoons zich vervelen,
doen ze niets dan kattenkwaad.
Ga naar opa zegt hun mammië,
die weet met z'n tijd wel raad.
Ma en oma gaan de stad in
en verteren mijn pensioen;
en dan speel ik indiaantje,...
daar ik niet meer heb te doen.

'k heb een kippenhok getimmerd
en fok kippen met geduld.
Maar de ei'ren zijn niet lekker
en m'n vrouw zegt "Da's jouw schuld".
's Avonds lees ik nu het boekje
'De verzorging van het hoen';
tot ik doodvermoeid in slaap val...
daar ik niets meer heb te doen.

Ik ben daghit, ik ben tuinman,
wasvrouw, werkster, keukenmeid;
kippenboer en gouvernante,
alles voor de aardigheid.
'k loop te zweten en te zwoegen,
met een hoofd al een pioen.
'k raak zowaar nog overspannen,...
daar ik niets meer heb te doen.

Zr. Prisca Schrande, anoniem

Herfst

*Laten wij de schoonheid
van de herfst ervaren:
de vruchten die tevreden zijn geogost,
het vee dat wacht
op de beschutting van de stal,
de vurigheid van de natuur
voor ze gaat sterven.*

*Laten wij het waardevolle
van de herfst bewaren;
geborgenheid, een schuilplaats
voor de regen en de kou,
de avonddrust en tijd om
bij het vuur te waken,
begeestering, bewogenheid
rondom een menselijk verhaal.*

*Laten wij de wijsheid
in de herfst ontwaren:
bescheidenheid en moed
om dingen los te laten,
verzoening met het wisselend gebaar
van komen en van gaan,
vertrouwen in de hand
die ons behoeden zal en dragen.*

Kris Gelaude uit 'Voor wie bidden wil'

Redactie Open Venster

zr. Renate Miedema, Marlies Roelofs en Muriel Liket. Met dank aan:
zr. Auxiline Bergen, zr. Trees Haring, zr. Renate Miedema, zr. Margreet Warmerdam, zr. Nicoletta Stokman, zr. José van Dieden, zr. Prisca Schrande, zr. Johanna Visser, zr. Antonia Marie Duivenvoorde, Anneke Caspers, Marian Warmerdam, Marlies Roelofs, Mirjam Wolthuis, Petra van der Ende, Caroline Vellema en Muriel Liket.

Sluitingsdatum kopij kerstnummer: 6 december 2018

Aerdenhout, 25 september 2018